

Inscripcions romanes

Rubí

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: 08191-RUBÍ
Emplaçament En diverses institucions museístiques

Coordenades:

Latitud: 41.49376
Longitud: 2.03113
UTM Est (X): 419127
UTM Nord (Y): 4594025

Classificació

Número de fitxa 08184 - 103
Àmbit: Patrimoni moble
Tipologia Objecte
Estil / època: Antic Romà
Estat de conservació Regular
Protecció Física
Tipus de protecció: Inexistent
Accés Restringit
Ús actual: Científic
Titularitat Privada accessible
Titular: Patronat del Museu : Pça Dr. Guardiet (Rectoria) i Pintor Murillo 86B, 08191-RUBÍ i altres

Fitxes associades:

[Jaciment de can Fatjó](#)

[Jaciment de ca n'Oriol](#)

Autoria de la fitxa

Juana Maria Huélamo - ARQUEOCIÈNCIA

Data de registre de la fitxa:

dj., 12/10/2000 - 02:00

Descripció

Es consideren dotze, a la vista dels estudis fets sobre aquest interessant document arqueològic, les inscripcions trobades al terme de Rubí que serveixen per ajudar a reconstruir la seva història de l'antiguitat:

1. Inscripció procedent de can Fatjó, conservada al Museu de Rubí. Part inferior d'un altar de gres de can Fatjó. Basa motllurada per tots quatre cantons. Transcripció "A (...) fill o filla de (...) us, ha complert el seu vot de bon grat i en justícia". El monument hauria mesurat, com a màxim, 50 cm. (FABRE, MAYER, RODÀ, 1982).
2. Inscripció procedent de can Fatjó, conservada al Museu de Rubí. Part inferior d'un altar de gres de can Fatjó, a la qual s'ha afegit un coronament que podia haver estat d'un altre monument. Es tracta d'una petita ara votiva. (FABRE, MAYER, RODÀ, 1982).
3. Inscripció procedent de can Fatjó, conservada al Museu de Rubí. Angle superior esquerra d'una placa no motllurada de marbre gris. Es tracta d'una làpida funerària als Deus Manes. No pot ser anterior al segle II (FABRE, MAYER, RODÀ, 1982).
4. Inscripció procedent de can Fatjó, conservada al Museu de Rubí. Orella d'altar de "pavinazzo brecciato" de l'Àsia Menor. Presenta una lletra S gravada molt profundament, probablement indicava la posició. (FABRE, MAYER, RODÀ, 1982).
5. Inscripció procedent de ca n'Oriol conservada al Museu de Rubí. Part superior d'un altar fet en gres de can Fatjó. Trencada en dos fragments que lliguen. La cornisa, en ressalt, ha estat destruïda. L'altar és opistògraf i té una perforació a la part inferior, resta d'una utilització. El seu contingut és: "Al Deu B(...) han complert el seu vot de bon grat i en justícia, Charis i Irineu". La divinitat sembla ser Bel (Mercuri), relacionable amb divinitats prerromanes i en relació amb activitats comercials. També cal tenir en compte que Irineus és nom grec de condició servil, similar al cas de Charis, conegut a Tarragona (FABRE, MAYER, RODÀ, 1982).
6. Per l'altra cara presenta una altra inscripció. El text, opistògraf es gravat en sentit invers, reconeixent-se només "Iulius". Cal pensar en un text votiu (FABRE, MAYER, RODÀ, 1982).
7. Inscripció procedent de ca n'Oriol, conservada al Museu Arqueològic de Barcelona (núm. Inv. 2.568), en un monument funerari reconstruït. La traducció de la làpida és com segueix "Luci Porci Nepos jau aquí, (mort) a l'edat de 27 anys. Porcia Serana, filla de Luci, la seva mare (ha fet aquest monument)". El difunt no estava inscrit a cap tribu. El fet que el fill porti el nom de la mare fa pensar que aquell va morir abans de nàixer el fill. Pel que fa a la dedicant presenta paral·lels a Aeso. Pel tipus de formulari i l'escriptura sembla poder-se datar al segle I dC i a l'indicar els anys del difunt, sembla probable que sigui datable dins la primera meitat (FABRE, MAYER, RODÀ, 1982).
8. Inscripció provinent de la cova Solera (ca n'Alzamora). Trobada el 1947 i dipositada al Museu de Rubí. Es tracta de l'angle inferior esquerra d'un pedestal en calcària de Santa Tecla. Es distingeix clarament "EX / BAET...". Això faria pensar en la cloenda d'una fórmula honorífica similar a "per decret dels decurions del senat de Baetulo" (Badalona). Una interpretació més difícil és la de "De la província Baetica", normal en dedicacions de comerciants d'oli, però llavors caldria explicar com es que ha aparegut a Rubí (FABRE, MAYER, RODÀ, 1982).
9. Inscripció procedent de can Xercavins i dipositada al Museu de Rubí. Fragment de banc de pedra de Santa Tecla. Restes de motllura a la cara inferior, a la part davantera del seient, mentre que la superior aniria adossada. La lletra és una bella capital quadrada elegant. Apareix el nom del personatge en nominatiu (L. FVRIVS) pot correspondre tant al dedicant com a l'homenatjat. Podria correspondre a finals del segle I dC (FABRE, MAYER, RODÀ, 1982).

Observacions:

(Continuació descripció)/ 10, Inscripció trobada a can Vallhonrat. Troballa efectuada pel Sr. Margenat l'any 1982 entre la runa de l'enderroc d'aquesta casa juntament amb fragments de tegula, dollia i pedres de molí. Dipositada al Museu de Rubí. Es tracta del fragment central d'una làpida de marbre blanc vetejat de gris de Carrara. Sembla que fou gravat aprofitant un tros de motllura. Podria tractar-se d'una placa funerària, tal vegada corresponent a Caius Egantuleius, Egnatulus o Erutius, coneguts a Tarragona amb el mateix praenomen. Es pot datar a finals del segle II o inicis del segle III (FABRE, MAYER, RODÀ, 1982)./ 11. Inscripció apareguda a Rubí dipositada al Museu Episcopal de Vic, número inventari 5.922. Placa no motllurada de marbre blanc destinada a anar encastada en un monument funerari. La traducció és la següent: "Als Deus Mans. A Clodi Urs, el seu llibert que bé ho mereixia, Marc Clodi Higí i Clòdia Gratilla i per a ells mateixos i per als seus varen fer (aquest

monument)". Està feta amb capital quadrada amb tendència a lletra actuària. Epitafi on apareixen dos persones amb el mateix nom cosa que indicaria dos col·liberts o un llibert de l'altre. Existeix una família jurídicament constituïda. La invocació als Deus Manes, la fórmula i l'absència de prenom conviden a datar la inscripció a la segona meitat del segle II (FABRE, MAYER, RODÀ, 1982). / 12. Inscripció romana apareguda tocant a la capella de Sant Genís. Està dipositada al Museu de Rubí per donació del Sr. Pere Grau. Es tracta del fragment superior central d'un pedestal. És una pedra calcària, presentant concomitàncies amb calcàries de Tarragona i Garraf. La traducció és la següent "A Domici Macrí?, fill de Macer..." Està fet amb lletra capital quadrada. El paral·lel més semblant es troba a Montoro (Còrdova), encara que també hi ha Domicis a Barcino i Tarraco. Es tracta d'un individu que va seguir un cursus honorum municipal. La cronologia és de la segona meitat del segle I dC, encara que podria ser de la primera meitat del segle II (MAYER, 1982) Han aparegut 12 inscripcions al terme de Rubí, a les que a la bibliografia rubinenca afegeix normalment dues més trobades a ca n'Estaper del terme de Castellbisbal (una d'elles sembla que encara que era d'aquella finca podria haver estat trobada en terme de Rubí). S'han trobat 16 a Terrassa i 11 a Caldes de Montbui (BENCOMO et alí, 1986: 42).

Història

L'única menció escrita d'època antiga que s'ha tendit a relacionar amb Rubí és la de Ptolomeu, matemàtic astrònom i geògraf egipci que va traçar en grec, a mitjan segle II, una descripció geogràfica de l'Imperi romà. En fer la descripció de la Laietània menciona la ciutat de Rubricata, la qual cosa ha fet que des d'època medieval es tractés de localitzar-la, disputant-se la seu, amb major o menor fortuna, Molins de Rei, Martorell i Rubí. No hi ha proves fefaents però la densitat de troballes arqueològiques i epigràfiques pot fer pensar que la importància d'ocupació romana en terres de l'actual Rubí (BENCOMO et alí, 1986: 21-22). La tipologia de les inscripcions: quatre de votives, dues d'honorífiques i cinc possiblement funeràries, a més d'un mil·liari, i un altre amb la denominació IVLIVS (MAYER, RODÀ, 1989), donen informació de la complexitat d'aquest territori a l'Antiguitat, ja que en els ambients rurals, són estranyes les làpides que no són estrictament funeràries, sense que això vulgui dir que es tracta d'un ambient urbà.

Bibliografia

BENCOMO et alii (1986) BENCOMO, C.; BELTRAN, J.L.; GARCIA, C.; IBAÑEZ, D.; JORBA, A.; LÓPEZ, F.; MOLINERO, C.; OLLE, J.; PRIETO, A.; PUIG, R.M.; RUFÉ, M.A.; SANTIRSO, M.; YSAS, P. Aproximació a la Història de Rubí. Rubí, Ajuntament de Rubí. FABRE, G.; MAYER, M.; RODÀ, C. (1982) "Epigrafia romana de Rubí i els seus encontorns", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 5, pp. 81-104, Rubí, Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. MAYER, M. (1982a) "Una nova inscripció romana de Rubí", Butlletí del Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí, Núm. 6, pp. 110-113, Rubí, Grup de Col·laboradors del Museu de Rubí. MAYER, Marc; RODÀ, Isabel (1989) "La contribució de la recerca epigràfica per a la història de Rubí" XXXII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos, Vol. I, pp. 175-180, Rubí: Fundació Museu Biblioteca de Rubí - Centre d'Estudis Rubinencs.

